

PARAAT

WEEKBLAD VOOR DE VAKBEWEGING
VOOR 'S-GRAVENHAGE EN OMSTREKEN

Sociale gerechtigheid.

Er wordt van alle kanten gesproken over de sociale gerechtigheid welke na de oorlog betracht zal worden. Als men de Duitse propaganda zou willen geloven, dan zouden wij na een door Duitsland gewonnen oorlog zo ongeveer bijna in het Paradijs komen te leven. Wij zegen: „bijna”, want „HET” Paradijs zou natuurlijk voor de Edel Germanen gereserveerd blijven. Er is in ons land geen verstandig mens te vinden, die na bijna 5 jaren oorlog nog maar enig geloof en waarde hecht aan de van Duitse zijde gegeven beloften.

Maar ook van andere zijde is en wordt bij herhaling verzekerd, dat na de oorlog de toestanden van vóór de 10de Mei 1940 niet meer zullen terugkeren, dat meer aandacht aan de positie van de sociaal zwakken moet worden besteed, dat het niet meer mag voorkomen dat duizenden en nog eens duizenden werkloos rondlopen, dat voor een zeer groot deel van alle werknemers oud worden, arm en afhankelijk zijn betekent.

Wij van de Vakbeweging nemen de verzekeringen van die zijde wel ernstig en willen hier openlijk verklaren er zonder meer op te rekenen, dat die beloften, ook in vervulling zullen gaan en zijn dan ook niet bereid straks allerlei uitvluchten voor zoete koek te nemen.

Een herhaling van de gebeurtenissen van de laatste maanden van 1918 willen wij beslist niet.

Toen werden er onder de drang der omstandigheden en laten wij het maar ronduit zeggen uit angst voor het dreigende revolutiespook, allerlei beloften gedaan, die niet in vervulling zijn gegaan of later ongedaan gemaakt.

Het niet nakomen van deze beloften door Regering en werkgevers heeft toen voor jaren de verhoudingen vertroebeld.

Dat mag zich na de bevrijding van ons land niet herhalen.

Het leed dat deze oorlog over ons gehele volk heeft gebracht is zo groot, dat ten aanzien van de behan-

deling van de werknemers het roer in verschillend opzicht volledig omgegooid zal moeten worden. Zou dat niet geschieden dan zouden vele offers tevergeefs zijn gebracht en zouden er wellicht ondragelijke spanningen in het leven worden geroepen.

Wij willen hier echter onmiddellijk aan toevoegen voldoende vertrouwen te hebben in het gezonde verstand en sociale gevoel van de werkgevers, dat deze straks bereid zullen zijn om in overleg met de vertegenwoordigers der werknemers een oplossing te zoeken voor de vele problemen die er straks zullen blijven te zijn.

En de werkgevers, die niet aan de eisen van de toekomst willen voldoen, die de onjuiste verhoudingen van vóór de 10de Mei 1940 zouden willen handhaven, zullen dan maar op een zodanige wijze tot de orde moeten worden geroepen, dat zij zich in het algemeen belang in het gareel zullen voegen.

Voor de werknemers geldt uiteraard, dat ook zij niet mogen teruggrijpen naar de verhoudingen van vóór de 10de Mei 1940. Met andere woorden, dat zij zich niet de luxe mogen veroorloven als belangstellenden aan de kant te blijven staan en anderen de kastanjes uit het vuur te laten halen.

Zij, de werknemers, zullen zich onmiddellijk na de bevrijding moeten aansluiten bij de door de Regering en werkgevers erkende vakbonden, om op die wijze hun steentje aan de oplossing van de dringende problemen bij te dragen.

Loon, arbeidstijd en koopkracht

In een vorig nummer hebben wij er de aandacht op gevestigd, dat de arbeidstijd na de bevrijding niet onmiddellijk op ongeveer 8 uren per dag kan en mag worden gesteld, omdat er allereerst voor gezorgd zal moeten worden, dat er voedsel, kleding en schoeisel komt.

Een andere vraag welke allerwege wordt gesteld is: hoe zullen de lonen zijn?

Het is duidelijk, dat niet kan worden aangeknoopt aan de lonen zoals die thans bestaan. De ontwikkeling van het loonpeil tijdens de bezetting is principieel

fout en met het thans bestaande systeem moet dan ook zo spoedig mogelijk worden gebroken.

Nu heeft de Regering, stellig gehoord de vertegenwoordigers van de Vakbeweging in het Zuiden, voor het bevrijde gebied een beslissing voor de overgangstijd genomen.

Volgens deze beslissing wordt teruggegrepen op het peil zoals dat volgens de collectieve contracten of op 1 Mei 1940 bestaande loon- en salarisregelingen was. Deze lonen of salarissen zijn nu met 25 % verhoogd. Of deze beslissing juist is en de gewenste oplossing brengt valt van hier uit niet precies te beoordelen. De beheersende factor is namelijk: wat kan men voor dat loon kopen?

Er is naar onze wijze van zien maar één bevredigende oplossing: namelijk voor het loon moet de werknemer alles kunnen kopen wat aan levensmiddelen, kleding en schoeisel volgens een strikt eerlijke distributie wordt aangeboden, benevens de vaste lasten als huishuur, verzekeringen enzovoorts betalen, terwijl ook voor ontspanning enig geld beschikbaar zal moeten zijn. Omdat de Vakbeweging het een eis van sociale gerechtigheid acht, dat alle werknemers alle beschikbaar gestelde artikelen zullen kunnen kopen staat zij dan ook op het standpunt, dat in de overgangstijd geen vrije loonontwikkeling kan plaats vinden, maar dat de loonregelingen onder controle van de overheid moeten staan.

De overheid heeft tot plicht elk lid der gemeenschap een minimum bestaan te garanderen.

Laten wij niet twisten over de vraag wat een minimum bestaan is.

Onze mening is kort en goed: elk lid der gemeenschap heeft recht op voldoende voeding, kleding en schoeisel en behoorlijk huisvesting.

Is er in de overgangstijd nog niet voldoende om in alle behoeften te voorzien, dan dient een strikt eerlijke distributie plaats te vinden.

Ons standpunt, het standpunt van de Vakbeweging, is, dat in de overgangstijd het loon niet gebonden mag worden aan het aantal uren dat gewerkt zal kunnen worden, maar voldoende moet zijn om de

UIT WERKGEVER EN TOEKOMST.

Het zal nodig zijn het ontslagverbod te handhaven en een verordening uit te vaardigen, waarin het weder in dienst nemen van den arbeider door zijn vroegere werkgever wordt voorgeschreven.

Dit is een primaire eis van billijkheid en wijs beleid. De terugkerende arbeider moet het gevoel hebben, dat zijn plaats voor hem is opengebleven, hij moet zijn bestaan verzekerd weten.

beschikbaar gestelde goederen te kopen.

Het ligt voor de hand dat voor de doorvoering van het hierboven geformuleerde standpunt een sterke en goedgeleide vakbeweging van grote betekenis zal kunnen zijn.

Dat zullen de werknemers dienen te beseffen en zij zullen er straks naar moeten handelen.

Een moeilijk vraagstuk, dat om oplossing schreeuwt.

Een van de moeilijkste vraagstukken welke straks opgelost moeten worden is de regeling van de terugkeer van die landgenoten, die onvrijwillig in Duitsland en elders te werk zijn gesteld.

Uit de mededelingen van Dr. J. van den Tempel weten wij nu, dat de Regering een Commissaris voor de repatriëering van deze werknemers heeft benoemd en dat de voorbereidende maatregelen reeds getroffen zijn.

De Minister heeft medegedeeld, en wij moeten de juistheid van zijn standpunt erkennen, dat deze terugkeer straks mede bepaald wordt door de militaire ontwikkeling, zodat ook het opperbevel van de strijdkrachten der verbonden naties een beslissend woord mede te spreken zal hebben.

Het zal heel moeilijk zijn alles in een zo vlot en snel tempo te doen verlopen als onze landgenoten in Duitsland en elders en hun familieleden hier wensen.

Dat alles wat mogelijk is moet worden gedaan, dat spreekt uiteraard van zelf.

De vraag hoe alles moet worden geregeld en wat terzake allemaal moet worden voorbereid — thans nu wij nog bezet zijn — leent zich niet om in ons blad in details besproken te worden. Dat er ook in bezet Nederland aan deze zaak gewerkt wordt durven wij wel verklappen.

Dat wij — dat wil zeggen de vakbeweging — verlangen, dat nu zal worden voorbereid wat mogelijk is en straks met grote voortvarendheid zal worden aangepakt, ligt voor de hand.

Dat wij daarnaast van oordeel zijn, dat allen die bij hun werkgever zijn weggehaald recht hebben in hun oude functie te worden herplaatst, wie er ook tijdelijk hun plaats mocht hebben ingenomen, dat de dienstjaren zullen medetellen en de promoties voortgang moeten hebben gehad, is — onze opvatting van sociale rechtvaardigheid kennende — voor een ieder wel duidelijk.

Dat wij op het standpunt staan, dat zij die op het ogenblik dat zij tegen hun wil naar Duitsland op

transport werden gesteld zonder werk waren zo spoedig mogelijk hier aan het werk gezet moeten worden, behoeft niet nader te worden betoogd.

Dat zolang aan laatstbedoelden geen passend werk kan worden aangeboden de gemeenschap tot plicht heeft voor deze personen en hun gezinnen te zorgen, ligt voor de hand.

Het staat nu wel vast, dat de vakbeweging straks bij de oplossing van de zeer vele moeilijkheden rechtstreeks zal worden betrokken en invloed op de gang van zaken kan uitoefenen.

Hoe groot die invloed zal zijn, zal mede verband houden met de vraag of de werknemers straks hun plicht zullen kennen en zich in grote massa bij de vakbeweging zullen aansluiten.

Wij hebben de zekerheid, dat onze voorbereidende arbeid — vaak onder moeilijke omstandigheden — terzake niet tevergeefs zal zijn geweest.

Uit WERKGEVER EN TOEKOMST

De werkgevers zwijgen in alle talen. In particuliere gesprekken halen zij echter hun schade in. Dan blijken de standpunten sterk uiteen te lopen, van zwarte reactie tot radicale hervormingszin. In deze particuliere gesprekken van werkgevers nu wil dit geschriftje zich mengen. Het is door een werkgever voor werkgevers geschreven. Het wil trachten gedachten te formuleren, die in werkgeverskringen leven. Het wil pleiten voor voorbereiding thans en daadkracht straks, maar vooral voor openheid.

Kop op !

In ons zusterorgaan voor Delft en Omstreken van 10 Februari 1945 publiceerde de redacteur onder bovenstaande titel een stukje dat wij hieronder laten volgen.

Wij doen dat, omdat de schrijver de spijker op de kop heeft geslagen en de situatie zo goed heeft geschetst.

Hij schrijft:

Er zijn arbeiders, die ons blaadje wrevelig terzijde leggen, ja, die boos worden. „Eten moeten wij hebben, geen blaadjes, geen praatjes, eten!“

Het is begrijpelijk, de nood is ontzettend hoog gestegen; de vreselijke hongersnood komt al dichterbij. En toch is dit onredelijk. Het zijn de sterksten niet die beginnen te razen op de Engelsen, op de vakbeweging, op de politiek, op de voorlichting, kortom op alles en iedereen, en alleen maar roepen: eten

moeten wij hebben! Zij vergeten dat in Zeeuwsch-Vlaanderen 40.000 Canadezen gevallen zijn om de toevoer over Antwerpen mogelijk te maken. Zoveel Nederlanders zijn er Goddank nog niet van honger omgekomen. Zij vergeten, dat in het Westen de sterkste Duitse linie lag, want Engeland was de vijand en Rusland..... de bondgenoot! Zij vergeten, dat als de honger gestild is — en dat kan alleen als Duitsland na bloedige strijd verslagen is — wij een nieuwe maatschappij moeten opbouwen, waaraan ook zij moeten medewerken. Wij werken niet aan de bevrijding mede — dat doen de Engelsen, Canadszen, Amerikanen en Russen.

Laten wij tenminste medewerken aan de opbouw van een nieuw Nederland, een nieuwe wereldorde, waarin deze waanzinnige vernietiging onmogelijk is.

Hebt gij meer aandacht voor de zorg om een beetje voedsel, wij begrijpen het.

Begrijp echter ook ons werk!

Zo zijn hun manieren.

Wist ge, zo schrijft ons een uit het concentratiekamp Amersfoort, ook wel genoemd de Hel van Holland, ontslagen gevangene, dat in de jaren 1942, 1943 en de eerste acht maanden van 1944 de „verdiensten“ van den commandant van dat kamp aan zogenaamde cantinegelden van de gevangenen ongeveer f 35.000 (vijf en dertig duizend gulden) per maand hebben bedragen ? en wel door de navolgende handelingen.

Iedere gevangene mocht per maand over f 20,— cantinegeld beschikken. Ook voor de minst-draagkrachtigen hebben familie en vrienden altijd alles gedaan, om dit geld te kunnen overmaken. Na ontvangst van de postwissel ontving de gevangene niet het geld, maar bonnetjes, welke verschillende waarden vertegenwoordigden. Voor dit zogenaamd kampgeld kon de gevangene dan kopen;

zure uitjes à f 1,25 per klein fleschje;

augurken à f 1,25 per fleschje;

tandenborstels à f 1,50 per stuk;

bandpasta à f 1.00 per doosje;

zogenaamde bonloze koeken, van een niet nader te kwalificeren kwaliteit à f 0,20 per stuk.

De f 20,— kampgeld werden door de gevangene grif opgemaakt.

Indien men nu weet, dat de gemiddelde bezetting van het kamp tussen de 3000 en 4000 gevangenen bedroeg en dat de winkelprijzen nog niet de helft van de kamprijzen bedroegen, dan is onze schatting van f 35.000.— aan „bijverdiensten“ per maand zeker niet aan de hoge kant.

Zodat mijnheer de kampcommandant naast de weinig menselijke behandelingen van de aan zijn „zorgen” toevertrouwde gevangenen nog kans zag daaraan een slordige duit te verdienen.

Dat zijn nu de heren die luide hebben verkondigd, dat zij de cultuurbrengers zouden zijn aan de Volkeren van Europa.

De werkgevers en de vakbeweging.

In ons vorig en dit nummer van ons orgaan hebben wij een paar citaten opgenomen uit een geschrift geschreven door een werkgever en bestemd voor zijn collega's werkgevers in Nederland.

Wij hebben dit boekje reeds geruime tijd in ons bezit en destijds met bijzondere belangstelling en hartelijke instemming van de inhoud kennis genomen.

Wij zijn voornemens af en toe een paar zinnen uit deze belangwekkende publicatie af te drukken.

Wij doen dit om verschillende redenen.

Eerstens om de werknemers te tonen dat er onder de werkgevers gelukkig velen zijn, die niet terug verlangen naar de toestanden van vóór Mei 1940 en die bereid zijn met de Regering en de vertegenwoordigers van de werknemers naar een betere oplossing voor de moeilijkheden te zoeken.

Ten tweede publiceren wij af en toe wat uit het boekje, omdat wij van de Vakbeweging er mede bekend zijn, dat er helaas nog werkgevers zijn die maar één verlangen hebben en wel om na de oorlog eventueel geleden schade zo spoedig mogelijk in te halen, zonder zich veel van de sociale positie van de werknemers aan te trekken, of — wat nog erger is — de in de oorlog verdiende kapitalen nog te vergroten. Wij kennen ze allen, de werkgevers die door leveranties aan het Duitse leger grote sommen hebben verdiend en naar buiten gaarne de echte, ware Nederlander uithangen, ja zelfs over anderen de staf durven breken.

Over deze laatste groep de nooit te verzadigen kapitalisten, die de kneveling en later de ontbinding van de vakbeweging van harte hebben toegejuicht, omdat zij daardoor ontslagen waren van de voortdurende controle en stuwende arbeid van de vakverenigingen, willen wij een opmerking maken.

Het is een eis van strikte sociale rechtvaardigheid, dat straks door de wettige Nederlandse overheid maatregelen zullen worden getroffen dat het geld door werkzaamheden ten behoeve van den vijand verdiend aan de gemeenschap, dat wil zeggen aan de staat zal komen te vervallen.

Wij rekenen er met stelligheid op, dat een dergelijk besluit na de bevrijding zal worden afgekondigd en... streng doorgevoerd.

Mocht zulks onverhoopt niet geschieden, dan zal men er rekening mede moeten houden, dat er dan moeilijkheden te verwachten zijn voor elke Regering welke dergelijke werkgevers zou willen sparen.

Wij herhalen: onze eis is er een van strikte rechtvaardigheid en is allerminst van revolutionaire aard, zoals werkgevers als hierboven aangehaald de goeemeente trachten wijs te maken.

Doch naast het feit, dat het aan den vijand verdiende geld aan de gemeenschap ten goede moet komen, zullen dergelijke werkgevers tot de orde moeten worden geroepen, omdat zij soms de bepalingen der collectieve contracten niet zijn nagekomen, toen zij tegenover hun arbeiders vrij spel hadden gekregen, wijl de bezetter de vakbonden ontbonden had.

Wij van de vakbeweging willen straks niets liever dan ons zo geteisterde land zo snel en zo goed mogelijk opbouwen, om daardoor de welvaart voor allen te bevorderen.

Voor deze opbouw zullen stellig offers gevraagd worden en wij zijn er van overtuigd dat daartoe de werknemers bereid zullen zijn.

Daarom verlangen wij ook, dat alle maatregelen getroffen zullen worden in en na grondig overleg tussen Regering, werkgevers en werknemers.

Dat wij daarbij niet beschoolmeesterd willen worden of tussen de benen gelopen door werkgevers, die enerzijds als enig doel hebben nagestreefd zo veel mogelijk geld te verdienen aan den bezetter en anderzijds tegenover de werknemers zich allerlei dingen veroorloofden, omdat de vakbonden bij decreet van den Rijkscommissaris waren opgeheven, dat zal een ieder wel duidelijk zijn.

Gelukkig is dat aantal werkgevers niet zo groot, maar toch zijn het deze lieden, die een goede verhouding in de weg zouden kunnen staan of deze vertroebelen. En dat laatste zijn wij niet bereid te aanvaarden.

Wij geloven duidelijk gesproken te hebben en terzake niet te zullen worden misverstaan.

De inhoud van het boekje „De werkgever en toekomst” getuigt gelukkig van een geheel andere opvatting een opvatting waarmede wij gaarne instemmen. Zou straks blijken, dat het boekje de mening heeft weergegeven van de grote massa van de Nederlandse werkgevers dan zal de opbouw van ons land, in het belang van allen, stevig kunnen worden aangepakt en zullen vele vooroorlogse conflicten tot het verleden behoren.